

Docentenblad Hondengedrag: Kalmerende signalen

Inleiding

Het onderwerp gedrag leent zich goed voor het doen van veldwerk; leerlingen kunnen gedrag dan in het echt bestuderen en de theorie van onderzoek doen toepassen. Onderzoek aan honden is daarbij voor leerlingen hoogst waarschijnlijk meer aansprekend dan de kleinere dieren als pissebedden die geschikt zijn voor onderzoek in de klas.

Deze opdracht gaat in op een theorie over het sociale gedrag van honden en specifiek over het gebruik van kalmerende signalen. De leerlingen gaan bij deze opdracht zorgvuldig naar waarneembaar gedrag kijken en moeten daarbij de theorie en vaardigheden uit de lesstof over gedrag toepassen.

Termen die de leerlingen moeten toepassen in de werkbladen zijn: sociaal gedrag, gedragssysteem, conflictgedrag en overspronggedrag, protocol, ethogram, motivatie, gedragsketen(schema)

Lesdoelen

De leerlingen:

kennen de begrippen sociaal gedrag, gedragssysteem, conflictgedrag, motivatie, gedragsketen en overspronggedrag.

kunnen een ethogram opstellen en een gedragsketen benoemen

herkennen kalmerende signalen van hondengedrag en kennen de betekenis

weten hoe zij non-verbaal met honden communiceren

Tijdsduur

Voor deze opdracht heeft u één lesuur voorbereiding nodig waarin u de dvd bekijkt. Het veldwerk met de nabespreking kost twee lessen. Dit is exclusief de tijd die nodig is om de observatielocatie te bereiken.

Benodigdheden

- dvd Kalmerende signalen (De dvd kunt u lenen bij Milieueducatie. Neem contact op met de consulent NME VO)
- Leerlingen werkbladen-Pen of potlood
- iets hards als onderlegger om te schrijven
- Hondenkaart Den Haag; plekken waar honden los mogen lopen (tenzij u ergens anders heen kan gaan om te observeren);
- Horloge (met secondeaanduiding) of stopwatch;
- Internet.

Docentenblad Hondengedrag: Kalmerende signalen

Vorbereiding

-Kalmerende signalen zijn lastig om te observeren, zeker als je niet gewend bent om naar hondengedrag te kijken. We adviseren u daarom om deze opdracht pas met de leerlingen te doen, als ze de (onderbouw)opdracht over hondengedrag al gedaan hebben (in eerdere klassen, of voorafgaand aan deze opdracht).

-De Hondenkaart kaart met alle plekken in Den Haag waar honden vrij (dus niet aangeliend) mogen rondlopen kunt u gebruiken om een onderzoekslocatie te bepalen. Dit kunt u vooraf zelf al vastleggen, of u kunt de leerlingen hun eigen onderzoekslocatie laten kiezen. U kunt de kaart ook als pdf downloaden op: www.denhaag.nl/honden onder het kopje 'Honden uitlaten'.

Tips

-Ook op internet is informatie over kalmerende signalen te vinden. U kunt deze sites zowel vooraf als na het maken van de werkbladen gebruiken. Informatie over sociaal gedrag en kalmerende signalen:

<http://www.hondenwijzer.com/communicatie.html>

<http://www.marcelshondenpagina.nl/kalmerendesignalen.php>

<http://www.marcelshondenpagina.nl/taal.php>

-Informeer bij consultant NME van de gemeente Den Haag naar de mogelijkheden voor een gastles

-Het is leuk als één van de leerlingen foto's kan nemen of een filmpje kan maken tijdens de observatie. Het verslag en het nabespreken is dan een stuk concreter.

-Als er veel angstige leerlingen zijn, is het wellicht mogelijk bekende honden met baas te vragen voor een observatie

-Als u de nabespreking op de observeerlocatie doet kunnen de leerlingen na afloop nog een keer het geleerde kort observeren

